

QORTI ĊIVILI – PRIM’AWLA
ONOR. IMHALLEF DR. MIRIAM HAYMAN LL.D.

Rikors Ġuramentat Nru.: 493/2016 MH

Illum, 4 ta’ Diċembru, 2019

Roger u Yvonne konjugi Borg (ID 661641M u 1066644M rispettivament)

vs

Matthew Borg (ID 146777M)

Claire Bonnici (ID 398676M)

Il-Qorti:

Rat **ir-rikors ġuramentat** ta’ l-atturi tal-20 ta’ Ġunju 2016 li permezz tiegħu esponew:

“Illi l-Konvenuti kienu miżżewġin, liema żwieġ kien ġie dikjarat null u bla effett;

Illi waqt iż-żwieġ u fil-, il-Konvenuti kienu ħadu self minn HSBC Bank Malta plc għas-somma ta’ sitta u erbghin elf liri Malta (LM46,000) ekwivalenti għas-somma ta’ mija u sebat elef, mija u wieħed u ħamsin Euro u tmintax-il ċenteżmu (€107,151.18)

Illi l-konvenuti kienu ffirmaw kuntratt pubbliku mal-HSBC Bank Malta plc fil-12 ta' Awissu 2004 (Dok A), li wara infetaħ kont bin-numru 18002366;

Illi l-Atturi, li jigu l-ġenituri tal-Konvenut Matthew Borg, kienu garanti għal dan is-self skond is-sanction letter hawn anness u mmarkat bħala Dok B;

Illi l-Konvenuti għal raġunijiet finanzarji ma bdewx iħallsu lill-imsemmi bank il-pagamenti ta' kull xahar;

Illi bħala riżultat l-Atturi bdew iħallsu huma kull xahar ir-repayments, li kienu obbligati iħallsu l-Konvenuti, u dan bil-kundizzjoni li l-Konvenuti jħallsu lura lill-Atturi;

Illi d-ditta ta' accountants Camilleri Galea Limited (Dok C), kkalkolaw l-ammont ta' flus li l-Atturi kienu ddepożitaw fil-kont tas-self tal-Konvenuti, flimkien ma' l-imgħax dovut, liema somma jammonta għal mija tmienja u hamsin elf, hames mija u disghin Euro u sebghin centezmu (€158,590.70). Ir-rapport jikkalkola sa 31 ta' Deċembru 2015;

Jgħidu għalhekk il-Konvenuti għaliex m'għandhiex dina l-Qorti:

- 1. Tiddikjarahom bħala kredituri ta' l-Atturi fis-somma ta' mija tmienja u hamsin elf, hames mija u disghin Euro u sebghin centezmu (€158,590.70);*

2. *Tikkundanna lill-Konvenuti sabiex iħallsu lill-Atturi s-somma mija tmienja u ħamsin elf, ħames mija u disgħin Euro u sebgħin ċenteżmu (€158,590.70), oltre l-imgħax legali.*

Bl-ispejjes u bl-ingunzjoni tal-Konvenut għas-subizzjoni.”

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti annessi mar-rikors ġuramentat.

Rat **ir-risposta ġuramentata tal-konvenuta tat-22 ta' Settembru 2016¹** li permezz tagħha esponew:

“Illi t-talbiet kif imressqin mill-atturi fil-konfront ta' l-esponenti għandhom jitqiesu li huma nfondati fil-fatt u fid-dritt u li b'hekk għandhom jiġu miċħuda kollha kemm huma u dan għar-raġunijiet segwenti:

1. *Illi fl-ewwel lok l-esponenti għandha titqies li m'hijiex il-leġittimu kontradittur tal-atturi stante li **gatt** ma eżista ftehim bejnha u l-atturi sabiex dawn iħallsu d-dejn imsemmi fir-rikors promotur tagħhom kif ikkuntrattat mal-HSBC Bank Malta Plc mill-konvenut Matthew Borg u wisq anqas ma kien hemm xi ftehim li jkun dovut kwalsiasi imgħax lill-istess atturi għall-pagamenti li kienu u/jew li għadhom qed isiru minnhom lill-HSBC Bank Malta Plc;*
2. *Illi miżjud mas-suespost, l-esponenti teċċepixxi wkoll li hija għandha titqies li m'hijiex il-leġittimu kontradittur tal-atturi stante li jekk stess il-konvenut Matthew Borg seta' kien daħal f'xi ftehim mal-atturi, qabel iż-żwieġ tagħha miegħu, biex dawn jieħdu ħsieb il-pagamenti referibbli għad-*

¹ Fol 20 et seq

dejn kuntrattat minnu mal-HSBC Bank Malta Plc (liema dejn huwa dahal għalih għal skopijiet li kellu f'moħħu sa minn qabel ma żżewġu l-partijiet u li l-esponenti kienet kuntrarja għalihom), l-esponenti fi kwalunkwe każ qatt ma kienet parteċipi f'ebda ftehim f'dan is-sens kemm qabel iż-żwieġ tagħha mal-konvenut Matthew Borg kif ukoll waqt l-istess żwieġ tagħha miegħu;

3. *Illi effettivament għandu jirriżulta li kwalsiasi ftehim li seta kien hemm bejn il-konvenut Matthew Borg u l-atturi rikorrenti, jew kwalsiasi commitment li l-atturi kienu aċċettaw li jidhlu għalih versu l-HSBC Bank Malta sabiex jagħmlu tajjeb għar-ripagamenti tad-dejn li l-istess konvenut (li jiġi binhom) kien ikkometta ruħu għalih mal-HSBC Bank Malta Plc, sar qabel ma' l-esponenti żżewġet lill-konvenut (kif jirriżulta mis-sanction letter preżentata mill-atturi rikorrenti datata 3 ta' Ġunju 2004 u kif ser jirriżulta minn dokumenti u provi oħra li ser jiġu preżentati matul il-mori ta' din il-kawża) peress li l-esponenti żżewġet lill-konvenut fil-31 ta' Lulju 2004.*
4. *Illi effettivament għandu jirriżulta li l-fatti kif elenkati fil-premessi kif imressqin fir-rikors promotur tal-atturi rikorrenti huma wkoll inkorretti kif ser jiġi muri u spjegat matul il-mori ta' dawn il-proċeduri;*
5. *Illi miżjud ma' dak kollu li għadu kemm ġie eċċepit jiżdied ukoll li kwalsiasi ftehim li seta' kien sar bejn il-konvenut Matthew Borg u l-atturi rikorrenti biex dawn jagħmlu tajjeb għall-ħlas tad-dejn in kwistjoni sar mhux biss qabel iż-żwieġ tagħha mal-istess konvenut iżda sar ukoll minn wara dahar l-esponenti u mingħajr il-kunsens tagħha kif ser jirriżulta matul il-mori ta' din il-kawża wara dak li skopriet riċentement l-esponenti waqt il-proċeduri*

ta' separazzjoni li hemm pendenti bejn il-partijiet. Il-fatt li d-dejn innifsu gie finalizzat waqt iż-żwieġ, kien jirrifletti u jsegwi biss dak li kien gie effettivament diga miftihem u aċċettat mill-Bank HSBC u mill-atturi nfushom mal-konvenut Matthew Borg minn wara dahar l-esponenti qabel iż-żwieġ tagħha mal-konvenut). Għaldaqstant il-fatt li l-esponenti kienet inkluża bħala garanti għall-istess dejn fil-konfront tal-HSBC Bank Malta Plc bl-ebda mod ma jippreġudika dak eċċepit minnha fil-konfront tal-atturi fosthom in-nuqqas ta' relazzjoni ġuridika bejnhom u bejnha u bl-ebda mod ma jirrendi lill-esponenti legittimu kontradittur fil-konfront tal-atturi rikorrenti stante li hija ma għandha l-ebda rabta kuntrattwali jew rapport ġuridiku magħhom fir-rigward ta' dak pretiż minnhom f'din il-kawża;

6. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, fi kwalunkwe każ għandu jkun il-konvenut Matthew Borg waħdu li jerfa' waħdu r-responsabilita' għal dak pretiż lura mill-atturi referibilment għall-flus li huma ħallsu matul dawn is-snin bħala ripagamenti lill-HSBC Bank Malta Plc, stante li kien l-istess konvenut li daħal għall-istess dejn għal raġunijiet li hu ddeċieda dwarhom waħdu, kien hu li għamel użu mill-flus mislufin mill-istess Bank mingħajr l-għarfien u awtorizzazzjoni ta' l-esponenti, kif ser jintwera matul il-mori ta' din il-kawża u wara kollox, kien hu li suppost kien ser ikun qed jieħu hsieb il-pagamenti dovuti lill-istess Bank;*
7. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, l-esponenti hija wkoll konvinta li fi kwalunkwe każ qatt ma eżista ftehim l-anqas bejn l-atturi u il-konvenut sabiex in kontro-kambju għal tali pagamenti li l-atturi kienu ser ikunu qed jagħmlu lill-istess Bank referibilment għad-dejn li binhom il-konvenut Matthew Borg kien daħal għalih mal-Bank HSBC, jibda jiddekorri favur l-atturi imghax ta' tmienja fil-mija (8%) fuq il-pagamenti hekk magħmulin*

minnhom u dan qed jingħad għar-ragunijiet li ser jingħataw matul il-mori ta' din il-kawża;

8. *Illi b'referenza għal dak li għadu kemm gie eċċepit fl-eċċezzjoni ta' qabel din iżda mingħajr preġudizzju għal tali eċċezzjoni u mingħajr preġudizzju għall-eċċezzjonijiet kollha ta' l-esponenti, fi kwalunkwe każ l-ebda imgħax ma għandu jitqies li hu dovut fuq is-sommom ta' flus li l-atturi qed isostnu li hallsu lill-HSBC Bank Malta Plc bil-mod kif inhu mitlub u kalkulat mill-istess atturi għaliex kwalsiasi imgħax jiġi se mai, dekorribbli mill-mument li huma jiġu kanonizzati kredituri, jekk dan ikun il-każ, u ċioe' mid-data ta' kwalsiasi eventwali sentenza, dejjem jekk it-talbiet tagħhom jiġu milqugħin, jew fl-aġar ipotesi, mid-data tal-preżentata ta' din il-kawża u mhux minn meta dawn bdew jagħmlu l-pagamenti anki stante li ma hemm l-ebda prova li turi li qatt kien hemm ftehim li ebda imgħax kellu jibda jiġi dovut – proprju għaliex qatt ma eżista tali ftehim;*
9. *Illi mingħajr preġudizzju għas-suespost, ser jinkombi wkoll fuq l-atturi li jippruvaw li huma effettivament ma rċevew ebda flus jew xi konsiderazzjoni jew propjeta' oħra mingħand il-konvenut Matthew Borg sew parafernalment jew mill-komunjoni ta' l-akkwisti eżistenti bejnu u l-esponenti, qabel jew matul is-snin li dawn kienu qed jagħmlu l-pagamenti allegati minnhom li b'xi mod setgħat kienet qed tagħmel tajjeb għall-flus allegatament maħruġin minnhom lill-HSBC Bank Malta Plc – u dan qed jingħad għaliex jeżistu ċirkostanzi li juru li dan seta' kien il-każ – kif ser jiġi muri f'aktar dettal matul il-mori ta' din il-kawża;*
10. *Illi wkoll mingħajr preġudizzju għas-suespost, jekk jirriżulta li hemm kwalsiasi ammont inkluż kwalsiasi imgħaxijiet li jitqiesu li huma dovuti*

lill-atturi, għandu jkun il-konvenut Matthew Borg waħdu li jinżamm personalment u unikament responsabbli sabiex iwieġeb u jhallas tali ammonti, mingħajr ma tiġi preġudikata l-komunjoni ta' l-akkwisti eżistenti bejnu u bejn l-esponenti għar-raġunijiet hawn fuq mogħtija u dawk li ser jingħataw matul il-mori ta' dawn il-proċeduri b'mod partikolari:

- a) Stante li kwalsiasi obbligazzjoni li setgħat ġiet miftehma bejnu u l-atturi biex dawn iħallsu d-dejn li huwa kien ser jidhol għalih, ġiet miftehma qabel iż-żwieġ tiegħu ma' l-esponenti biex b'hekk tali obbligazzjoni ma għandhiex titqies li ġiet tinkombi fuq il-komunjoni ta' l-akkwisti;*
- b) Fi kwalsiasi każ, anki li kieku stess dak li għadu kemm ġie eċċepit ma jintlaqax, il-konvenut Matthew Borg waħdu għandu fi kwalsiasi każ jinżamm unikament responsabbli għal dak mitlub mill-atturi b'mod illi ma tiġix ippreġudikata l-komunjoni ta' l-akkwisti tal-partijiet u wisq anqas is-sehem ta' l-esponenti mill-komunjoni ta' l-akkwisti eżistenti bejnha u l-konvenut Matthew Borg mhux biss stante dak eċċepit mill-esponenti permezz ta' dawn l-eċċezzjonijiet iżda wkoll in vista ta' l-applikazzjoni fost oħrajn tal-artikoli 1327(d) u 1329(1) tal-Kodiċi Ċivili (Kapitolu 16, Liġijiet ta' Malta), b'riserva għal referenza għal artikoli oħra tal-liġi li matul il-mori ta' din il-kawza jistgħu jirriżultaw li huma applikabbli;*

11. *Salv eċċezzjonijiet ulterjuri li jkun jistgħu jitressqu skond il-liġi jekk ikun il-każ.*

Bl-ispejjeż kollha ta' dawn il-proċeduri inkluż dawk referibbli għar-risposta preżentata mill-esponenti għall-ittra uffiċjali numru 615/2016 li kienet giet preżentata mill-esponenti proprju sabiex tirribatti dawk li huma l-pretenzjonijiet tal-atturi mertu ta' dawn il-proċeduri."

Rat il-lista tax-xhieda annessa mar-risposta ġuramentata.

Rat illi **waqt is-seduta tas-26 t'Ottubru 2016**² deher il-konvenut Matthew Borg mhux assistit fejn nonostante l-fatt li ma kienx għadu ġie notifikat bir-rikors ġuramentat, seduta stante aċċetta li jagħti ruħu b'notifikat bl-istess. L-istess konvenut irreġistra ammissjoni għat-talbiet attriċi kif dedotti u żamm ferm tali ammissjoni anke wara spjegazzjoni tad-drittijiet tiegħu mogħtija lil mill-Qorti u r-responsabilitajiet li jkun qed jassumi jekk jirreġistra tali ammissjoni.

Rat il-provi kollha mressqa mill-partijiet, in-Noti ta' Sottomissjonijiet skambjati bejniethom u semgħet it-trattazzjoni finali tad-difensuri tagħhom.

Rat li l-kawża tħalliet għall-lum għas-sentenza.

Rat l-atti l-oħra tal-kawża.

Ikkunsidrat:

L-atturi ntavolaw il-proċeduri odjerni sabiex jitolbu l-ħlas tas-somma ta' €158,590.70 allegatament imħallsa minnhom wara li daħlu bħala garanti għal self li ħadu l-istess konvenuti minn Bank lokali, u spiċċaw ħallsu huma din is-somma peress li l-konvenuti ma bdewx iħallsu l-pagamenti mensili fuq tali self minħabba raġunijiet finanzjarji.

² Fol 36

Filwaqt li l-konvenut binhom, Matthew Borg, ammetta t-talbiet attriċi fl-intier tagħhom, il-konvenuta Claire Bonnici rrespingiet il-pretensjonijiet tal-atturi bħala nfondati fil-fatt u fid-dritt għar-raġunijiet indikati fir-risposta ġuramentata tagħha.

A. PROVI

1. Xehdu **l-atturi Roger u Yvonne Borg**³ li taw dettalji dwar kif u għalfejn huma ġew avviciinati mill-konvenuti ftit xhur qabel iżżewġu fejn dawn talbuhom ikunu garanti għalihom għal self li xtaqu jiehdu mill-Bank in konnessjoni ma' nvestment ta' xiri ta' proprjeta' fil-Kroazja. L-atturi t-tnejn aċċettaw din il-proposta. Il-kuntratt ta' self ġie abbozzat qabel iż-żwieġ iżda kien iffirmat wara t-tieġ tant li l-konvenuta kienet iffirmat il-kuntratt u mnizzla bħala garanti.

Peress li l-ewwel pagament lill-Bank bħala *repayment* kellu jsir f'Jannar 2005 u l-konvenuti kienu għadhom kif iżżewġu ftit qabel, il-ħlasijiet bdew isiru lill-Bank mill-atturi u dan sabiex il-konvenuti jilhqu jiġu finanzjarjament fuq saqajhom. Kien hemm ftehim verbali mal-konvenuti li dawn il-flus kellhom jiġu rifiżi lill-atturi.

Ftit wara li sar il-kuntratt mal-Bank, il-konvenuti nfurmaw lill-atturi li xtaqu self ieħor sabiex iħallsu l-investment kollu tal-Kroazja u dan għas-somma ta' Lm30,000. L-atturi għal darb'ohra aċċettaw u saret skrittura privata.

L-atturi spjegaw li illum il-ġurnata s-sitwazzjoni finanzjarja tagħhom inbidlet sew u, minkejja li l-konvenuti kienu jinsabu fi proċeduri ta' separazzjoni, għandhom bżonn li jirkupraw il-flus mislufa mingħajr aktar dewmien.

³ Fol 33 et seq

2. Xehed **Daniel Camilleri in rappresentanza ta' Camilleri Galea Accountants**⁴ li kkonferma li l-uffiċċju tagħhom irredigja rapport datat 9 ta' Frar 2016⁵ u li kien jikkalkula l-ammont ta' flus li l-atturi kienu ddepożitaw fil-kont tas-self tal-Konvenuti, flimkien ma' l-imghax dovut. Din is-somma kienet ta' €158,590.70 maħduma sal-31 ta' Dicembru 2015 u fix-xhieda tiegħu ta dettalji dwar kif waslu għal dik iċ-ċifra.

3. Xehdu **Audrey Ghigo u Michael Tabone, rappresentanti tal-HSBC Bank Malta plc**⁶ dwar pagamenti li kienu qed jagħmlu l-atturi fil-kont ta' self mal-bank imsemmi u li kien miżmum minn Matthew Borg. Ir-repayments kienu qegħdin isiru mill-kont tal-attur Roger Borg.

4. Xehed **in-Nutar Pierre Falzon**⁷ dwar l-awtentiċità tal-kuntratt iffirmit bejn il-Bank HSBC u l-konvenut Matthew Borg tat-12 ta' Awissu 2004. Għalkemm ma kienx ċert qal li jista' jkun li l-konvenuta Claire Bonnici ma kinitx involuta flief dakinhar li gie ffirmit il-kuntratt. Huwa ppreċiża li probabilment la hu u lanqas il-Bank ma kienu jafu li l-konvenuti żżewġu f'Lulju 2004 u għalhekk ma rrangawx il-kuntratt fejn Claire Bonnici baqgħet indikata bħala "xebba". Ix-xhud kompli jgħid li milli jiftakar Matthew ried jagħmel xi nvestimenti barra minn Malta u Claire ma tantx kienet favurhom. Imbagħad kull ma jaf kien li kien hemm xi problemi matrimonjali u l-attur Roger Borg ipprova jagħti l-ghajnuna biex isolvi l-problema.

⁴ Fol 46 et seq

⁵ Fol 4 et seq

⁶ Fol 50 et seq u fol 97 et seq

⁷ Fol 75

5. Xehed **il-konvenut Matthew Borg**⁸ li ta dettalji dwar iċ-ċirkustanzi li ċċirkondaw is-self li ttiehed mill-Bank HSBC, kemm qabel kif ukoll wara. Qal li hu u Claire kienu ddiskutew il-proposta ta' nvestment fil-Kroazja u qablu dwarha wara perjodu ta' circa xahrejn, tlieta jiddiskutu. Ftehm u wkoll li missieru l-attur kellu jibda jagħmel il-pagamenti huwa lill-Bank sakemm l-investment jibda jagħti l-frott. Il-konvenut qal li la huwa u lanqas il-konvenuta qatt ma għamlu xi pagament lill-Bank. Dwar l-imghax ta' 8% mitlub mill-atturi fuq is-somma mertu tal-kawża odjerna l-konvenut qal li jaċċettaha in kwantu l-atturi kieku setgħu ipoġġu dawn il-flus li hargu f'investimenti oħra. Il-konvenut insista li qabel ma bdew il-problemi matrimonjali l-konvenuta ma kinitx tgħid li ma kellha beda nteress fil-proġett tal-Kroazja; kien wara li bdew il-problemi li biddlet id-diska.

5. Xehdet **il-konvenuta Claire Bonnici**⁹ dwar id-dejn marbut max-xiri tal-proprjeta' fil-Kroazja u qalet li hi ngħatat l-impressjoni li kienet ser tiffirma biss bħala garanti fuq il-kuntratt. Qalet ukoll li d-*direct debit mandate* saret taf bih waqt li kienu għaddejjin il-kawża ta' separazzjoni. Ftehim bil-miktub jew verbali qatt ma kien hemm fuq l-imghaxijiet. Qalet ukoll li b'mod regolari rat lill-konvenut jagħti flus kontanti lill-missieru. Hija qalet li kienet qed toġġezzjona għall-pretensjonijiet tal-atturi għax l-investment mhux hi għamlitu u mhux hi riedet tidhol għalih; u hi qatt m'għamlet ftehim mal-attur.

In **kontro-eżami**¹⁰ fost affarijiet oħra hija ammettiet li l-proprjeta' tal-Kroazja kienet tiffirma parti mill-komunita' tal-akkwisti u hi kienet tivvanta pretensjonijiet fuqha fil-kawża ta' separazzjoni. Qalet ukoll li kienet taf li ser tkun garanti fuq il-kuntratt.

⁸ Fol 82 et seq

⁹ Fol 133 et seq

¹⁰ Fol 141

In **ri-eżami**¹¹ hija qalet li meta sar l-iffirmar tal-kuntratt mal-Bank ma kien hemm ebda proposta minn Roger Borg anzi lanqas biss kien mar. U matul is-snin qabel inbdiet il-kawża odjerna hija qatt ma rċeviet ittra uffiċjali.

6. In atti ġew ukoll preżentati estratti ta' xhieda mogħtija fi proċeduri oħra¹².

Ikkunsidrat:

Qabel ma tipproċedi dwar kunsiderazzjonijiet fil-mertu l-ewwel ser jiġu trattati l-eċċezzjonijiet preliminari tal-konvenuta fejn teċċepixxi li hija m'hijiex legittimu kontraddittur għat-talbiet attriċi. L-ewwel tlett eċċezzjonijiet tagħha jgħidu hekk-

*“1. Illi fl-ewwel lok l-esponenti għandha titqies li m'hijiex il-legittimu kontraddittur tal-atturi stante li **qatt** ma eżista ftehim bejnha u l-atturi sabiex dawn iħallsu d-dejn imsemmi fir-rikors promotur tagħhom kif ikkuntrattat mal-HSBC Bank Malta Plc mill-konvenut Matthew Borg u wisq anqas ma kien hemm xi ftehim li jkun dovut kwalsiasi imghax lill-istess atturi għall-pagamenti li kienu u/jew li għadhom qed isiru minnhom lill-HSBC Bank Malta Plc;*

2. Illi miżjud mas-suespost, l-esponenti teċċepixxi wkoll li hija għandha titqies li m'hijiex il-legittimu kontraddittur tal-atturi stante li jekk stess il-konvenut Matthew Borg seta' kien daħal f'xi ftehim mal-atturi, qabel iż-żwieġ tagħha miegħu, biex dawn jieħdu ħsieb il-pagamenti referibbli għad-dejn kuntrattat minnu mal-HSBC Bank Malta Plc (liema dejn huwa daħal għalih għal skopijiet li kellu f'moħħu sa minn qabel ma żżewġu l-partijiet u li l-esponenti kienet kuntrarja għalihom), l-esponenti fi kwalunkwe każ qatt ma kienet parteċipi f'ebda

¹¹ Fol 162 et seq

¹² Fol 166 et seq u fol 213 et seq

ftehim f'dan is-sens kemm qabel iż-żwieġ tagħha mal-konvenut Matthew Borg kif ukoll waqt l-istess żwieġ tagħha miegħu;

3. Illi effettivament għandu jirriżulta li kwalsiasi ftehim li seta kien hemm bejn il-konvenut Matthew Borg u l-atturi rikorrenti, jew kwalsiasi commitment li l-atturi kienu aċċettaw li jidhlu għalih versu l-HSBC Bank Malta sabiex jagħmlu tajjeb għar-ripagamenti tad-dejn li l-istess konvenut (li jiġi binhom) kien ikkometta ruħu għalih mal-HSBC Bank Malta Plc, sar qabel ma' l-esponenti żżewġet lill-konvenut (kif jirriżulta mis-sanction letter preżentata mill-atturi rikorrenti datata 3 ta' Ġunju 2004 u kif ser jirriżulta minn dokumenti u provi oħra li ser jiġu preżentati matul il-mori ta' din il-kawża) peress li l-esponenti żżewġet lill-konvenut fil-31 ta' Lulju 2004."

Għal dak li jirrigwarda l-prinċipji ġurisprudenzjali li jirregolaw min għandu jitqies legittimu kontradittur f'kawża, ingħad hekk minn din il-Qorti stess fil-każ **Pauline MacDonald vs Medistar Healthcare Services Limited et deciza fit-28 ta' Settembru 2016**¹³ -

"Il-kriterji li jirrendu parti f'kawża bħala legittimu kontradittur jirriżultaw ben ċari mill-ġurisprudenza:

Focal Maritime Services Company Limited vs Top Hat Company Limited deciza fid-9 t'April 2008 mill-Qorti tal-Appell:

"In linea ta' prinċipju ġenerali huwa, bla dubju, indiskuss illi d-deduzzjoni ta' konvenut f'gudizzju trid, neċessarjament, titwieled minn rapport ġuridiku, sija jekk dan jemani minn kuntratt, leżjoni ta' dritt minn intervent delittwuz jew akwiljan, ope successionis jew minn sitwazzjonijiet strutturalment komuni (ad eżempju, f'kondominju jew il-krejjazzjoni ta' ċerti servitujiet). Li jfisser, b'konsegwenza, illi kawża ma tkunx tista' tikkonsegwi l-iskop tagħha jekk mhux fil-konfront ta' dak li miegħu l-attur, għal xi waħda mill-konnessjonijiet aċċennati, għandu relazzjoni ġuridika.

¹³ Rik Gur Nru 700/14

*Fil-każ fl-ismijiet **Edgar Urpani pro et noe vs Continental Meat Co. Ltd** deċiż fid-23 t'Ottubru 2009¹⁴ intqal hekk:*

“Huwa ben risaput illi, u apparti mill-operat tal-liġi, il-kostituzzjoni in ġudizzju ta’ parti mharrka tinsel minn qagħda ta’ rapport ġuridiku preċedenti, sija kontrattwali, extra-kontrattwali, delittwuz jew akwiljan. Ara Artikolu 959 Kodiċi Ċivili. Dan neċessarjament ifisser illi l-azzjoni proposta jrid ikollha bejn il-partijiet konnessjoni ma’ l-oġġett jew it-titolu tal-kawża.”

Illi inoltre l-ġurisprudenza tkompli hekk:

“Għal fini tal-valutazzjoni ta’ l-integrità tal-kontradittorju rigward irid isir b’mod esklussiv għal dak prospettat mill-attur bit-talba tiegħu. Dan għaliex il-kontradittorju hu determinat fuq il-bażi tad-domanda proposta.” (Avukat Dr Aaron Mifsud Bonnici noe vs European Institute of Education Limited)¹⁵.

*Kompla jingħad hekk fil-każ **Michael Angelo Briffa et vs Jost Merten et** deċiż fid-29 t'Ottubru 2018¹⁶ -*

*Fis-sentenza fl-ismijiet **Frankie Refalo noe vs Jason Azzopardi et** deċiża mill-Qorti tal-Appell fil-5 t'Ottubru 2011 kienet saret distinzjoni bejn il-kwistjoni tar-responsabbilita tal-parti u l-kwistjoni tal-legittimu kontradittur, u f’dan is-sens ġie rrilevat illi:*

“...biex tistabilixxi jekk parti in kawza kienetx jew le legittimu kontradittur tal-parti l-oħra, kellha bilfors tivverifika prima facie jekk il-persuna ċitata fil-ġudizzju kienetx materjalment parti fin-negożju li, skond l-attur, ħoloq ir-relazzjoni ġuridika li minnha twieldet l-azzjoni fit-termini proposti.

¹⁴ Rik 1758/99 Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri)

¹⁵ (Nru 777/06) Deciz 13 ta’ Marzu 2009 mill-Qorti ta’ l-Appell

¹⁶ Rik 983/15

Jekk dan in-ness jiġi stabbilit, il-persuna citata setgħet titqies li kienet persuna idoneja biex tirrispondi għat-talbiet attriċi, inkwantu dawn ikunu jaddebitawha obligazzjoni li kienet mitluba tissodisfa dan inkwantu il-premessi għaliha, jekk provati, setgħu iwasslu għall-kundanna mitluba f'każ li jinstab li l-istess konvenut ma jkollux eċċezzjonijiet validi fil-liġi x'jopponi għaliha. Dan naturalment ma jfissirx li jekk il-Qorti tiddeċiedi – kif iddeċidiet korrettement f'dan il-każ - illi l-konvenut kien gie sewwa citat inkwantu jkun stabbilit li l-interess ġuridiku tiegħu fil-mertu kif propost mill-attur illi hu kellu necessarjament ikun finalment tenut bħala l-persuna responsabbli biex tirrispondi għat-talbiet attriċi kif proposti. Kif lanqas ifisser li l-istess konvenut ma jkollux eċċezzjonijiet validi fil-mertu, fosthom dik li t-talbiet attriċi kellhom fil-fatt ikunu diretti lejn haddiehor jew lejn haddiehor ukoll inkwantu dan ikun involut fl-istess negozju u li allura seta' jiġi wkoll citat bħala legittimu kontradittur fil-kawża.

Id-dikjarazzjoni tal-Qorti li parti in kawża tkun legittimu kontradittur lanqas ma kienet tfisser li l-Qorti ma setgħetx, fil-konsiderazzjoni ta' l-eċċezzjonijiet opposti għat-talbiet, tasal għall-konklużjoni li l-konvenut – dikjarat prima facie legittimu kontradittur - kien wara t-trattazzjoni tal-kawża jirriżulta għal kollox estraneju għar-responsabilitajiet lili addebitati mill-attur fl-azzjoni minnu tentata."

Għal fini ta' din l-eċċezzjoni, u mingħajr ma tidhol fil-mertu nnifsu f'dan l-istadju l-Qorti tqis li:

- i. Il-konvenuti żżewġu fil-31 ta' Lulju 2004;
- ii. Huwa paċifiku li s-sanction letter mill-Bank HSBC dwar is-self harget qabel iż-żwieġ tal-konvenuti u ċioe' fit-3 ta' Ġunju 2004 u kienet indirizzata biss lill-konvenut Matthew Borg¹⁷;

¹⁷ Fol 71

iii. Huwa paċifiku wkoll li d-*direct debit mandate* gie ffirmat fis-26 ta' Mejju 2004¹⁸ u għalhekk ukoll qabel iż-żwieġ;

iv. Jiġi sottolineat pero' li l-effett legali tas-*sanction letter* hija li l-Bank jikkonferma li laqa' l-applikazzjoni tal-klijent u b'hekk ikun qed jawtorizza s-self filwaqt li d-*direct debit mandate* hija l-awtorizzazzjoni biex isir il-ħlas tar-repayments minn kont partikolari. Izda huwa l-kuntratt bil-miktub u li permezz tiegħu il-klijenti jintrabtu mal-bank dwar is-self taħt numru ta' kundizzjonijiet li fl-aħħar mill-aħħar jorbot għall-finijiet u effetti tal-liġi;

v. Fil-każ odjern dan il-ftehim għas-self tas-somma ta' Lm46,000 mill-Bank sar wara li kienu żżewġu l-atturi u cioè' fit-12 t'Awissu 2004¹⁹;

vi. Fil-kuntratt il-konvenut waħdu gie mnizzel bħala "il-klijent" filwaqt li l-konvenuta, evidentement b'mod erroneu, giet indikata bħala "xebba" u biss bħala "garanti". Dan meta f'dak il-perjodu l-istat ċivili tagħha kien ta' waħda miżżewġa u għalhekk legalment, indipendentement minn dak li tniżżel fid-diċitura tal-kuntratt, dan kien sar dejn tal-komunjoni u hija ma tistax għalhekk tippretendi li toħroġ mill-kawża;

vii. Isegwi li la s-somma mislufa f'dak il-kuntratt u li - kif intwera mill-provi, r-repayments tagħha kienu qegħdin isiru mill-atturi - tiffirma l-baži tal-mertu li fuqu huma mibnija l-pretensjonijiet attriċi, il-konvenuta ċertament għandha tibqa' fil-kawża għax hija passibbli biex tirrispondi għat-talbiet imressqa.

Għalhekk l-ewwel tlett eċċezzjonijiet tal-konvenuta sejr in jigu respinti.

Imiss għalhekk jigu trattati **t-talbiet attriċi fil-mertu.**

¹⁸ Fol 56

¹⁹ Fol 11 et seq

It-talbiet huma tnejn. Fl-ewwel talba l-atturi qegħdin jitolbu lill-Qorti tiddikjarahom bħala kredituri tal-konvenuti fis-somma ta' €158,590.70 filwaqt li t-tieni talba hija subordinata u konsegwenzjali għaliha fejn qed jitolbu li, jekk tintlaqa' l-ewwel talba, tikkundanna lill-istess konvenuti jħallsu lill-atturi s-somma msemmija.

Wahda mid-difiżi li ressqet il-konvenuta fil-każ odjern (it-tielet u l-ħames eċċezzjoni tagħha) hija li kwalunkwe ftehim li sar dwar dan is-self seħh bejn il-konvenut u l-ġenituri tiegħu kien qabel iż-żwieġ kif ukoll kwalunkwe *commitment* li l-atturi aċċettaw li jidhlu għalih versu l-Bank sabiex jagħmlu tajjeb għar-ripagamenti tad-dejn in kwistjoni sar qabel iż-żwieġ. Inoltre allegatament dan kollu sar minn wara daharha u mingħajr il-kunsens tagħha. L-atturi u l-konvenut Matthew Borg jiċhdu li dan kien il-każ, anzi jirribadixxu l-kontra.

Fil-każ Pickless Ltd vs Saviour Farrugia et deċiż fl-20 ta' Jannar 2016²⁰
ingħad hekk -

“Fuq il-kwistjoni tal-konflitt tal-provi ingħad illi:

“mhux kwalunkwe' tip ta' konflitt (fil-verżjonijiet mogħtija tal-partijiet) għandu jhalli lill-Qorti f'dak l-istat ta' perplessita' li minhabba fih ma tkunx tista' tiddeċiedi b'kuxjenza kwieta u jkollha taqa' fuq ir-regola ta' l-in dubio pro reo. Il-konflitt fil-provi, sakemm il-bniedem jibqa' soġġett għall-izbalji tal-perċezzjonijiet tiegħu u għall-passjoni, huma ħaġa li l-Qorti m'għandhiex taqa' ċomb fuq l-iskappatoja tad-dubju, imma għandha teżamina bl-akbar reqqa jekk xi waħda miż-żewġ verżjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita' u speċjalment dwar il-konsistenza u verosomiljanza, għandhiex teskludi lill-oħra, anke' fuq il-bilanċ tal-probabilita' u tal-preponderanza tal-provi, għax dawn, f'kawża ċivili, huma ġeneralment suffiċjenti għall-konvinciment tal-ġudikant (...) anzi',

²⁰ Rik 445/07

f'kazijiet bħal dawn, aktar ma jkun il-konflitt bejn verżjoni u oħra, aktar tidher il-possibilita' tal-gerq da parti ta' xi wieħed mill-kontendenti."²¹

Inghad ukoll illi:

"fi kwistjoni ta' kredibilita' u apprezzament ta' provi l-kriterju ma huwiex jekk il-ġudikant assolutament jemminx l-ispejgazzjoni imma jekk l-ispejgazzjoni hix possibbli u minn awl id-dinja fiċ-ċirkostanzi żvarjati tal-ħajja"²².

Fil-kazijiet fejn il-Qorti tkun rinfaċċata minn provi konfligġenti, il-Qorti għandha tkun gwidata minn żewġ prinċipji fl-evalwazzjoni tal-provi li jkunu ġew prodotti quddiema, u cioè:

- 1. Li tagħraf tislet minn dawn il-provi korroborazzjoni li tista' tikkonforta xi waħda miż-żewġ verżjonijiet bħala li tkun aktar kredibbli u attendibbli minn oħra; u*
- 2. Fin-nuqqas, li tiġi applikata l-massima actore non probante reus absolvitur*²³.

Fi kliem ieħor, il-Qorti għandha teżamina jekk xi waħda miż-żewġ verżjonijiet, fid-dawl tas-soliti kriterji tal-kredibilita' u speċjalment dawk tal-konsistenza u verosomiljanza, għandhiex teskludi lill-oħra, fuq preponderanza tal-provi, għax dawn, f'kawżi ċivili, huma ġeneralment suffiċjenti għall-konviċiment tal-ġudikant"²⁴.

Il-Qorti wara li għarblet il-provi mressqa ssibha diffiċli temmen il-verżjoni tal-konvenuta. Huwa possibbli li l-konvenut kellu involviment aktar attiv fl-istadji ta' qabel ma' ġie ffirmat il-kuntratt kemm mal-ġenituri kif ukoll mal-Bank pero' li l-konvenuta tagħti l-impressjoni li hi kienet kompletament eskluża u nkonsapevoli ta' dak kollu li kien għaddej hija nverosimili għall-aħħar. Fix-xhieda tagħha quddiem il-Qorti hija anzi spjegat hekk -

²¹ **Carmelo Farrugia vs Rokko Farrugia**, Prim'Awla tal-Qorti Civili deciza fil-24 ta' Novembru 1966.

²² **Joseph Borg vs Joseph Bartolo**, Qorti tal-Appell Civili (Sede Inferjuri) fil-25 ta' Gunju 1980

²³ **Maria Xuereb et vs Clement Gauci et**, Qorti tal-Appell Civili (Sede Nferjuri) deciza fl-24 ta' Marzu 2004)

²⁴ **Joseph Vella vs Judas Taddeo sive Teddy Borg et**, Qorti tal-Magistrati (Għawdex) (Gurisdizzjoni Superjuri) deciza fis-19 ta' Mejju 2015

“Claire, id-dejn li kien sar mal-HSBC fiż-żmien meta kont għadek kemm iżżewwiġt tista’ tispjega lill-Qorti x’tiftakar dwaru kemm qabel ma sar u ċ-ċirkustanzi għall-kuntratt ?

Xhud : Ehe, Matthew kien qabel ma żżewwiġna kien tkellem ma’ xi ħabib tiegħu u gietu din l-opportunita’ u ried jixtri xi propjeta’ il-Kroazja u ppruva imma...

Qorti : Min ried jixtri l-ħabib jew Matthew ?

Xhud : Il-ħabib tiegħu kien fil-proċess u Matthew thajjar ukoll. Imbagħad ried jixtri l-propjeta’ hu u ried jara x’ ha jagħmel minn fejn ha jgħib il-flus biex ikun jista’ jixtri il-propjeta’. Dan qabel ma iżżewwiġna²⁵.”

Għalhekk kif irriżulta mill-provi hija kellha għarfien ġenerali ta’ dak li kien qed jiġri pero’ l-probabilita’ hi li peress li dan kollu kien qiegħed jiżviluppa fil-perjodu ftit qabel iż-żwieġ hija ftit li xejn tat portata lill-obbligi legali li hija sussegwentement kienet aċċettat li tidhol għalihom **volontarjament** meta, **wara ż-żwieġ**, aċċettat li tiffirma l-kuntratt tat-12 t’Awissu 2004. Kif ammettiet hija stess iffirmit il-kuntratt għax kienet għadha fil-*“honeymoon period”*²⁶ u ma ħadet ebda parir legali qabel²⁷. Madankollu, f’għajnejn il-ligi u anke jekk fil-kuntratt in kwistjoni giet indikata b’mod żbaljat bħala “xebba” (żball ammess ukoll min-nutar Pierre Falzon) xorta jiskattaw riperkussjonijiet legali peress li **minn dak il-mument**, dak id-dejn allura sar jifforma parti mill-komunjoni tal-akkwisti u nkombenti fuqha. Anzi kien jeħtieġ il-kunsens taż-żewġ konjuġi għax meqjus att t’amministrazzjoni straordinarja.

L-artikolu 1322 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta’ Malta jipprovdi hekk –

“(3) Dawn li ġejjin huma l-atti ta’ amministrazzjoni straordinarja:

(.....)

(f) li tissellef jew tislef flus, barra minn depożitu ta’ flus f’kont f’bank.”

²⁵ Fol 133 et seq

²⁶ Fol 145

²⁷ Fol 134

Għalkemm illum fil-kawża l-konvenuta qegħda tipprova tiddistakka ruħha minn dan id-dejn, hija kellha mezzi legali disponibbli għaliha jekk dehrilha li riedet timpunja dak id-dejn assunt. Infatti skont l-**artikolu 1326 (1) tal-Kap 16** -

“Atti li jehtieg l-kunsens taż-żewġ partijiet miżżewġa iżda li jitwettqu minn parti waħda minghajr il-kunsens tal-parti l-oħra jistgħu jkunu annullati fuq it-talba tal-parti l-aħħar imsemmija meta dawk l-atti jkunu dwar it-trasferiment jew il-ħolqien ta’ jedd reali jew personali fuq proprjetà immobbli; u meta dawk l-atti jkunu dwar proprjetà mobbli dawn jistgħu jkunu annullati biss meta l-jeddijiet fuqhom ikunu ngħataw b’titolu gratuwitu.

(2) Kull azzjoni għal annullament tista’ tittiehed biss mill-partili kien mehtieg il-kunsens tagħha u fiż-żmien perentorju ta’ tlett snin -

a) mid-data minn meta dik il-parti saret taf bl-att, jew

(b) mid-data tar-registrazzjoni, meta dak l-att jehtieg registrazzjoni, jew

(c) mid-data li tintemm il-komunjoni tal-akkwisti, skont liema tkun l-ewwel data.”

Xejn minn dan ma sar da parti tal-konvenuta u allura hija m’għandha ebda jedd legali li tiddistakka ruħha mill-konsegwenzi legali li hija, flimkien mal-konvenut, kienu daħlu għalihom bħala miżżewġin.

Ma’ dan il-Qorti tkompli tosserva li nonostante l-pożizzjoni li ħadet il-konvenuta fil-kawża odjerna, hija rrikonoxxiet li l-proprjeta’ tal-Kroazja li għaliha ntużaw il-flus mislufa kienet tiffirma parti mill-komunjoni tal-akkwisti u dwarha kien hemm pretensjonijiet fil-proċeduri ta’ separazzjoni bejnha u bejn il-konvenut.

Ferm il-premess isegwi għalhekk li r-repayments li bdew jagħmlu l-atturi fuq dan is-self bankarju kienu jirrigwardaw is-self li konguntivament iffirmaw għalih iż-żewġ konvenuti fiż-żwieġ.

It-talba attriċi għall-ħlas tas-somma ta' €107,151.18 hija diviża in kwantu għal €108,018.59 *repayments* bħala kapital u €50,572 bħala imghax kalkulat bit-8% pro-rata fuq bażi ġornaljera mill-1 ta' Frar 2005 sal-31 ta' Diċembru 2015²⁸.

Fl-ewwel lok mill-provi irriżulta, partikolarment tramite r-rappreżentanti tal-Bank HSBC, li l-kont tas-self kien f'isem Matthew Borg u r-repayments kienu qed isiru mill-kont tal-atturi a bażi ta' *direct debit mandate* iffirmata fis-26 ta' Mejju 2004. Imbagħad l-ewwel ammont ta' flus mill-kont tas-self (€23,000) ingibdu fl-10 ta' Diċembru 2004 filwaqt li l-ewwel re-payment mill-kont tal-atturi sar fis-26 ta' Jannar 2005²⁹. Dan ifisser li kemm il-withdrawal u anke r-repayments bdew isiru wara li l-konvenuti kienu żżewġu.

Mill-atti ġie ampjament pruvat li l-uniċi ħlasijiet li saru fil-kont tas-self f'isem il-konvenut kienu mill-kont tal-atturi bis-saħħa tad-*direct debit mandate*. B'hekk legalment l-atturi ġew surrogati ipso iure a tenur tal-artikolu 1166 (c) tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

“1166. Is-surroga ssir ipso jure favur –

(....)

(ċ) ta' dak li kien obligat ma' oħrajn jew għal oħrajn għall-ħlas tad-dejn u kellu interess iħallsu;”

L-atturi jikkontendu li huma għadhom ma rċivew ebda pagament mill-konvenuti fir-rigward tad-dejn mertu ta' dawn il-proċeduri, verżjoni li hija aċċettata mill-

²⁸ Dok a fol 4 et seq

²⁹ Dok a fol 118

konvenut mhux biss bl-ammissjoni tiegħu għat-talbiet attriċi mingħajr ebda riżervi imma wkoll waqt ix-xhieda ġuramentata tiegħu fil-Qorti a fol 85.

Il-konvenuta minn naħa tagħti verżjoni oħra. Hija tallega li għalkemm il-flus fil-kont tas-self kienu jitpoġġew mill-kont tal-atturi, il-konvenut kien iħallas fi flus kontanti lill-missieru u dan sabiex ma jiddikjarax kollox mal-awtoritajiet dwar il-qagħda finanzjarja tiegħu li skontha kienet waħda tajba.

“Dr Spiteri: Skont dal-kuntratt li kien sar mal-bank , l-ħlasijiet u anka minn dak li kien spjegalek Matthew, il-ħlasijiet li kellhom jsiru lil bank min kien ħa jieħu ħsiebhom ?

Xhud: kif naf l-affarijiet jien, il-flus kienu ħa joħorgu mill-bank account ta’ missier Matthew mingħand is-Sur Roger Borg u martu u Matthew kien qed jagħtihom il-flus in cash kind³⁰. ”

In kontro-eżami kienet wiegħbet hekk -

Dr Mifsud : Ngħid sew illi mhu assolutament xejn minnu li l-klijent tiegħi, l-ewwel nett l-ammont tal-cash li kien jgħaddi Matthew lil missieru kienu qed isiru fil-presenza tiegħek ?

Xhud : Ġieli saru iva fil-presenza tiegħi.

Dr Mifsud : Għoddejthom dawn ?

Xhud : Le.

³⁰ Fol 135

Dr Mifsud : Qatt kienu immeċċjati mal- ammont li hu kellu jhallas lill-bank ?

Xhud : Le, nista nispjega xi ħaġa ?

Qorti : Tista'.

Xhud : Forsi ma għandhiex x'taqsam mal-biċċa imma nixtieq indaħħalha. Matthew fil-loan konna miżżewwġin saret il-loan, il-flus li ingħata fil-bank account tiegħu personali, għax meta staqsejtni dik il-mistoqsija l-ewwel x' għamiltu bihom, x'għamiltu bihom, jien ma stajt nagħmel xejn bihom għax il-flus daħlu fl-account tiegħu so jien ma stajt nagħmel żgur xejn bihom qas kieku ridt. Bank account komuni kellna.

Qorti : Imma daħlu fil-bank account tiegħu personali.

Xhud : Iva u jien ma stajtx nagħmel xejn bihom. L-ebda.

Dr Mifsud: Sinjura, il-mistoqsija kienet ġieli saru it-transazzjonijiet quddiemek?

Xhud : Iva, imma jiena ma għoddejthomx il-flus qatt.

Dr Mifsud : Missieru qatt għoddhom quddiemek ?

Xhud : Le, jien ġieli rajtu jagħtih l-flus quddiem il-bieb ta' barra, I mean gewwa d-dar hdejn il-bieb.

Dr Mifsud : Inti qed tissoponi jekk saru dal-ħlasijiet , qed tissoponi li dawn huma biex jithallsu għal dal-loan ?

Xhud : Heqq mela, imma sa fejn naf jien b' dik il-loan naf li kellu.

Dr Mifsud : Inti taf li kien hemm loans ohra bejn Matthew u missieru ?

Xhud : Iva imma ta kollox kien iħallas.

Qorti : Kien hemm loans ohra Sinjura ?

Xhud : Iva, kien hemm.

Qorti : Jigifieri missier ir-raġel tiegħek ...

Xhud : Kienu tawh ukoll tletin elf Maltin ohra apparti dawn il-46, 000 li ħa mal-bank, Matthew kien ħa LM 30,000 biex jixtri il-propjeta'. Meta tgħodd il-kuntratti li għandu barra għandi tletin elf ma nafx fejn qegħdin. 46,000 bejn wieħed u ieħor għamilt il-kuntratti għoddejthom imma hemm tletin elf unaccounted for. Naf ukoll li Matthew kien għamel dit-transaction, li kien għadda dit-transaction il-flus tiegħu li kien neħħihom mil-guarantee, kien imbagħad għaddihom lil missieru jumejn wara imbagħad li jien kont tlaqt mid-dar, u sirna nafu li marru għand Matthew later on in the years, sa hemmhekk naf jiena.

Dr Mifsud : Inti qed tikkwota fuq kawża differenti.

Qorti : Il-Qorti staqsietha. Il-Qorti riedet tkun taf kemm hemm iktar loans.

Dr Mifsud : Ehe. Taf li ..

Qorti: U fuq din it-tieni loan hemm kawża ukoll?

Xhud : Iva.

Qorti : Inti irrispondini lilek qed inkellem.

Xhud : Iva, hemm kawża.

Qorti : Qed nifhem li l-missier hawnhekk qed jistaqsi għal flusu lura ?

Xhud : Għall-interessi.

Dr Mifsud : Nghid sew li inti qed tissoponi jekk rajtx cash kontanti għaddejjin minn id Matthew għal id Roger qed tissoponi li hija għal din l-loan għax jien ċert li ha nigu għall-kawża l-oħra u tgħid li l-cash hija għal loan l-ieħor issa.

Qorti : Dottor Mifsud, ..

Dr Mifsud : Hux hekk ?

Xhud : Għat-tnejn³¹. ”

B'reazzjoni għal din ix-xhieda l-konvenut wieġeb li l-hlasijiet li kien qed jgħaddi lill-missieru ma kellhom x'jaqsmu xejn mas-self in kwistjoni imma ma' garaxx li kien xtara l-Imsida li għalih missieru kien silifhom xi flus u huwa kien qiegħed iħallsu lura daw³².

³¹ Fol 155 et seq

³² Fol 93

Il-Qorti rinfaċċjata b'dan issib li t-teżi tal-konvenuta mhijiex attendibbli anzi hija pjuttost fjakka. F'nifs wieħed qalet li l-konvenut kien qed iħallas lil missieru tas-self mertu tal-proċeduri odjerni (għalkemm qatt ma gābet prova ta' kemm bħala ċifra kienet qed titkellem fuqha) iżda aktar tard qalet li dan il-ħlas kien ikopri wkoll self ieħor li mhuwhiex mertu tal-proċeduri odjerni. Kif jipprovd **l-artikolu 562 tal-Kap 12 tal-Liġijiet ta' Malta** "*l-obbligu tal-prova ta' fatt imiss dejjem lil min jallegah*" u fin-nuqqas ta' dan id-difiża tal-konvenuta taqa'.

Il-Qorti għalhekk hija tal-fehma li s-somma ta' €108,018.59 repayments mill-atturi lill-Bank HSBC bħala kapital hija dovuta mill-konvenuti solidalment bejniethom.

Fid-dawl tas-suespost ir-raba', l-hames, is-sitt, id-disa' u l-ghaxar eċċezzjoni tal-konvenuta sejrin jiġu respinti.

Sa fejn jirrigwarda l-parti li titratta t-talba tal-atturi għall-ħlas tal-imghax għas-somma ta' €50,572 li kif ingħad ikopri l-perjodu mill-1 ta' Frar 2005 sal-31 ta' Diċembru 2015, f'dan ir-rigward il-Qorti tirriskontra diffikulta' li tilqa' l-pretensjoni attriċi kif dedotta.

Mill-provi ma rriżultax li qatt kien sar xi ftehim bejn il-partijiet li oltre r-rifużjoni tal-ħlas li l-atturi kienu għamlu lill-Bank kellu anke jithallas l-imghax fuqhom. Il-konvenut stess, nonostante l-ammissjoni tiegħu tal-pretensjonijiet attriċi, irrikonoxxa fix-xhieda tiegħu li ma kinux ftehm li jħallsu interessi - "*Peress li dak iż-żmien kien kollox paċifiku ma tkellimnix dwar interessi*"³³. Jammetti biss li l-imghax hu dovut in kwantu għalih kieku l-ġenituri tiegħu nvestew flushom

³³ Fol 90

mod ieħor kienu jdaħħlu l-interessi tagħhom. La ftehim ma kienx hemm dwar dawn l-imghaxijiet il-Qorti hija tal-fehma li l-baži tal-pretensjoni attriċi ma ġietx pruvata.

Inoltre jiġi osservat ukoll li kif spjegat mill-attur stess fix-xhieda tiegħu, l-għan ewlieni li huma daħlu għal dan il-piż finanzjarju kien proprju sabiex jgħinu lill-konvenuti li kienu għadhom kif iżżewġu –

“Niftakar, fid-diskussjonijiet bejni u bejn Matthew u Claire fuq dan is-self kien hemm ftehim li jien nibda nħallas ir-repayment lill-bank. Dan għamilnieh għax it-tifel u l-mara tiegħu, kienu għadhom kemm iżżewġu u ovvjament ridt ngħinhom finanzjarjament billi nħallas is-self jien. Kien hemm ovvjament ftehim verbali magħhom li dawn il-ħlasijiet għandhom jithallsu lura. Jien ridt li t-tnejn jieqfu fuq saqajhom....”

Dan l-għan għalhekk jistona ferm mal-pożizzjoni li l-atturi qegħdin jiehdu llum b'effett retroattiv għall-ħlasijiet ta' dawn l-imghaxijiet.

Lanqas ittra uffiċjali li tinterpella għall-ħlas bl-imghax ma jirriżulta li ntbagħtet a tenur tal-artikolu 1141 tal-Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta.

Inghad fis-sentenza fl-ismijiet **Joyce Vella James Vs Alfred Testa**³⁴ li:-

“Il-Kodici Civili jipprovdi kif gej dwar l-imghaxijiet:-

“1141. (1) Jekk l-obbligazzjoni tkun ta` xorta kummerċjali jew jekk il-ligi tkun tiddisponi li l-imghaxijiet għandhom jibdew iġġaddu ipso jure, l-imghaxijiet għandhom iġġaddu minn dakinhar li l-obbligazzjoni kellha tigi eseġwita. 10

(2) F`kull kaz ieħor, l-imghaxijiet għandhom iġġaddu minn dak in-nhar illi ssir sejha għall-ħlas b`att ġudizzjarju, għalkemm fil-ftehim ikun ħie stabbilit żmien għall-esekuzzjoni ta` l-obbligazzjoni.”

³⁴ Qorti Appell (Kompetenza Inferjuri) Rikors numru; 40/2015/1 deċiż 2 ta' Lulju, 2018.

F'dan il-kaz jidher li l-obbligazzjoni ma kinitx ta' natura kummercjali u għalhekk, għad li l-obbligazzjoni kellha tigi ezegwita sa zmien sentejn mill-mewt ta' Carmela Testa³⁵, l-imghax mitlub mill-attrici ma setax jibda jiddekorri kif jagħlaq dak it-terminu, izda jibda jiddekorri minn meta d-debitur ikun interpellat biex iħallas:-

“Għall-iskop tad-dekorriment ta' l-imghax hu mehtieg interpellazzjoni formali biex id-debitur jitqiegħed in mora. Jigifieri, “una interpellazione specifica pel pagamento dei lucri e non una semplice intimazione al debitore di eseguire la sua obbligazione” (Kollez. Vol. XVI P I p 84).”³⁶

Ir-ratio wara din l-interpellazzjoni hija spjegata fid-deċizzjoni fl-ismijiet **Carmela Cassar, Mary Attard u Josephine Sultana v. Tarcisio u Maria Victoria konjuġi Azzopardi**³⁷ fejn ingħad li:-

“30. L-art. 1141(2) huwa applikazzjoni tal-prinċipju lite contestata usuræ currunt. L-imghax mela kellu jibda jgħaddi minn dakinhar li saret talba għall-ħlas b'att ġudizjarju. Ir-raġuni hija illi d-debitur, għalkemm imsejjah biex iħallas, baqa' jgawdi flus li suppost kellu jgawdihom il-kreditur. Dak il-benefiċċju għalhekk għandu jgħaddih lill-kreditur fil-forma ta' mghaxijiet; ma għandux jieħdu d-debitur il-benefiċċju talli dewwem il-ħlas.”

Jirriżulta għalhekk li l-ewwel darba li saret talba uffiċjali għall-ħlas tal-imghaxijiet kienet fil-kawża odjerna fir-rikors promotur u għalhekk in kwantu l-atturi sejrin jiġu kanonizzati kredituri bis-saħħa tas-sentenza odjerna, l-imghaxijiet għandhom jibdwew jiddekorru mill-lum.

Ta' min jgħid ukoll li, kif irriżulta mix-xhieda, l-eżerċizzju li għamlu l-accountants inkarigati mill-atturi kien a bażi ta' struzzjonijiet mogħtija lilhom mill-istess atturi inkluż il-kalkolu tal-imghaxijiet u mhux għax intwerew xi ftehim dwar ħlas ta' imghaxijiet.

³⁵ Carmela Testa mietet fil-31 ta' Ottubru 2012, u l-obbligazzjoni saret ezegwibbli fl-1 ta' Novembru 2014, sentejn wara.

³⁶ ¹⁰ **Dalmas vs. German** – deciza mill-Qorti tal-Appell fis-16 ta' Marzu 2005. **Dalmas vs. German** – deciza mill-Qorti tal-Appell fis-16 ta' Marzu 2005.

³⁷ 31/01/2019 rikors ġuramentat 128/2007 PC

Magħmula dawn l-osservazzjonijiet, it-talba tal-atturi għall-ħlas tal-imghaxijiet dekorribbli kif skont kif dedott minnhom sejra tiġi respinta.

Fid-dawl ukoll tar-raġunijiet mogħtija fis-suespost, is-seba' eċċezzjoni tal-konvenuta sejra tintlaqa', u tilqa' wkoll, iżda limitatament safejn kompatibbli ma' dak li ser jiġi deċiż, it-tmien eċċezzjoni tal-istess konvenuta.

Għal dawn il-motivi l-Qorti taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

1. Tilqa' s-seba' eċċezzjoni tal-konvenuta, u limitatament safejn kompatibbli ma' dak deċiż, it-tmien eċċezzjoni tagħha .

2. Tiċhad il-bqija tal-eċċezzjonijiet tal-konvenuta.

3. Tilqa' limitatament l-ewwel talba tal-atturi u tiddikjarahom bħala kredituri tal-konvenuti fis-somma ta' mija u tmint elef, tmintax il-Ewro u disgha u hamsin ċenteżmu (€108,018.59);

4. Tilqa' limitatament it-tieni talba tal-atturi u tikkundanna lill-konvenuti iħallsu is-somma ta' mija u tmint elef, tmintax il-Ewro u disgha u hamsin ċenteżmu (€108,018.59) u bl-imghax dekorribbli mill-lum.

3. L-ispejjeż jinqasmu 4/5 il-konvenuti solidalment bejniethom u 1/5 l-atturi solidalment bejniethom.

Onor. Dr. Miriam Hayman LL.D.

Imħallef

Victor Deguara

Dep. Reg.